

Barometer sector hernieuwbare energie Sectorenquête eind 2018

10/2/2019

De hernieuwbare toekomst is flexibel

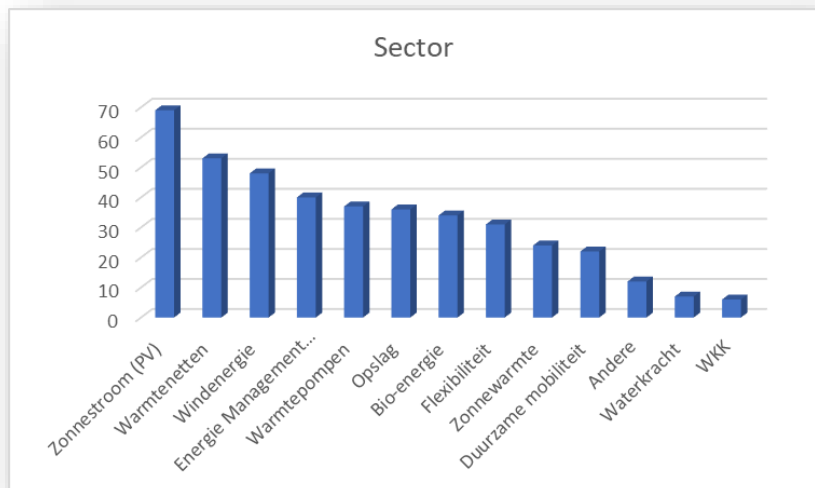
Bedrijven in de hernieuwbare energie sector zien de komende jaren de meeste groeikansen in de ontwikkeling van nieuwe diensten voor opslag, flexibiliteit en het beheer van energie in gebouwen. Dat is een van de opvallende resultaten van de eerste grondige sectorbevraging door ODE Vlaanderen, de Organisatie voor Duurzame Energie. Bedrijven geloven in de toekomst en hebben gezonde winstverwachtingen. Ze vragen tegelijk met aandrang een duidelijke lange termijn volgehouden visie en beleid door de overheden. Die moeten onder andere dringend de handicap van groene warmte ten opzichte van fossiele verwarming wegwerken.

Deelnemers aan de bevraging

ODE ontving in totaal 136 antwoorden op de enquête. Verderop vindt u meer toelichting bij de aanpak.

In aantal waren de deelnemers het meest actief in de zonne-energiesector. Maar zo goed als alle segmenten waren vertegenwoordigd: gaande van warmtenetten over windenergie tot duurzame mobiliteit en opslag. De som in de grafiek is groter dan het aantal antwoorden omdat respondenten in meerdere subsectoren actief kunnen en dikwijls zijn.

De bedrijven zijn klein tot middelgroot: 70% van de respondenten heeft minder dan 250 werknemers. De helft geeft een omzet op van minder dan €50 miljoen, met tegelijk ongeveer 30% van de respondenten die niet willen of kunnen antwoorden op de vraag naar hun jaarlijkse omzet.

Optimisme en flexibiliteit

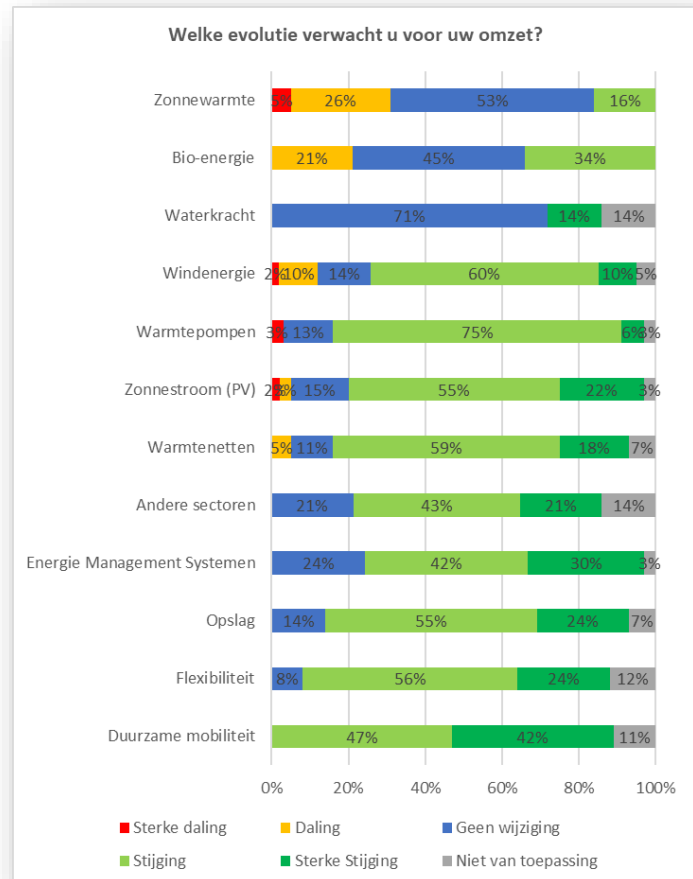
Uit de enquête blijkt een algemeen gezonde groeiverwachting voor de komende jaren voor de meerderheid van de hernieuwbare energiesectoren. Per deelsector verwacht ongeveer 80% van de respondenten groei tot sterke groei. Vooral in de "nieuwere" sectoren als duurzame mobiliteit, flexibiliteit, opslag en vraagsturing ziet de toekomst er rooskleurig – of donkergroen – uit. Ook de

bedrijven actief in warmtenetten verwachten zo goed als allemaal een stijging of sterke stijging van hun omzet. We vroegen de respondenten in een afzonderlijke vraag of ze overwogen naar bepaalde nieuwe sectoren uit te breiden en flexibiliteit, opslag en duurzame mobiliteit kwamen daar ook als grootste kanshebbers uit. Al vermeldden sommigen ook waterstof.

Sectoren als windenergie, zonnestroom en warmtepompen verwachten de komende jaren geen groeiversnelling. Dit ligt in lijn met het beleid van de Vlaamse regering, dat inzet op verdere groei, maar geen ambitieuze doelstellingen nastreeft.

Zelf geven de respondenten als motivatie voor hun inschatting de urgentie van de energietransitie en de noodzaak om de klimaatdoelstellingen te halen. Ze zien ook een stijging van de prioriteit voor energie en milieu bij bedrijven. Tenslotte is het duidelijk dat de duurzame technologieën snel volwassen worden en op eigen merites de gevestigde waarden kloppen.

Uitzondering op de optimistische regel vormen zonnewarmte (zonneboilers) en bio-energie. Sectoren die het inderdaad niet gemakkelijk hadden de afgelopen jaren. Zonneboilers kregen sterke concurrentie van zonnepanelen voor elektriciteit. Bio-energie is bezig aan een heroriëntatie richting circulaire economie en meer energie-efficiënte toepassingen. Bij bio-energie verwacht ondertussen toch ongeveer een derde de omzet te zien groeien de volgende jaren.

De enquête vroeg ook naar de winstverwachtingen en de personeelsevolutie in de verschillende deelsectoren. Dit leverde zeer analoge resultaten op als de vraag over de omzet.

Blik op het buitenland

Vandaag zijn 44% van de bedrijven en organisaties die deelnamen aan de enquête al actief in het buitenland. Nog eens 19% overweegt om de activiteiten uit te breiden naar het buitenland.

Financiering minder gemakkelijk dan verwacht

Projecten vinden blijkbaar relatief moeilijk financiering. Dat is bijvoorbeeld opvallend voor warmtenetten, waar ondanks de verwachting van een groeiende omzet toch 32% van de respondenten aangeeft moeilijk financiering te vinden. Ook opslag en flexibiliteit vinden financiering een harde noot om te kraken. Duidelijk een opportuniteit voor aangepaste producten door banken en andere financiële instellingen, gegeven de toch wel solide groeiverwachtingen in deze sectoren. Klassiekere sectoren als wind en PV hebben het dan weer veel gemakkelijker om financiering te vinden. Blijkbaar sectoren met een lager risicoprofiel.

Tegelijkertijd kan het belang van energie-efficiëntie (en woningrenovatie) niet onderschat worden. Er is een structureel tekort aan snelheid in de renovatiegraad in Vlaanderen. Energie-efficiëntie/besparing en hernieuwbare energieproductie zijn immers communicerende vaten.

Warmte moet een veel groter deel van de aandacht krijgen. Het gaat immers om 60% van de energievraag in Vlaanderen. Concreet vraagt men dringend een op CO₂-uitstoot gebaseerde lastenverschuiving, om de kloof tussen fossiele brandstoffen en elektriciteit te dichten. Vandaag zijn fossiele brandstoffen veel minder zwaar belast dan elektriciteit.

Voor zonnepaneel eigenaars is bijzonder dringend uitsluitend nodig over hun tarifaire behandeling als ze een digitale meter krijgen. Dit is overigens des te belangrijker voor iemand met zonnepanelen én een warmtepomp. We stellen vast dat heel wat mensen vandaag een bestelling van zonnepanelen uitstellen omwille van de onduidelijkheid. In realiteit is nochtans voor heel wat mensen de digitale meter financieel interessanter. Maar voor wie er mogelijk op achteruit gaat moet er natuurlijk wel een oplossing komen.

Daarbij moet de overheid meer stimuleren dat mensen en bedrijven hun dak vol leggen, in plaats van onnodig te blijven steken bij het dekken van de eigen behoefte. Zolang het allemaal maar eenvoudig blijft. Een respondent vatte het als volgt samen: “Wil men het draagvlak behouden dan moet het systeem uit te leggen zijn aan een kind van 8 jaar. Pas dan zal het nieuwe systeem werken.”

In antwoord op de sociale bezorgheid, pleit men er ook voor om de maatregelen gericht op kansarme bevolkingsgroepen beter te organiseren en op te trekken.

Meer technische aanbevelingen zijn om meer in te zetten op sectorkoppeling. Tussen stroom, warmte, transport en chemie zitten enkel omzettingstappen. Biogas moet een volwaardige plaats in de mix krijgen. We zouden ook energiedelen (participatie op afstand) moeten faciliteren en dit breder communiceren. “Nu bestaat er de fetisj om per site energieneutraal te zijn”, stelt een respondent. Inzetten op gedeelde wind of zonne-projecten elders zou kostenefficiënter zijn.

Methode

ODE organiseerde een anonieme online sectorbevraging van 22 november 2018 tot en met 2 januari 2019. De enquête omvatte 19 vragen (15 gesloten en 4 open vragen) bij zowel leden als niet-leden van ODE. We gebruikten de tool Checkmarket¹.

We verstuurd een uitnodiging naar 503 individuele e-mailadressen van onze leden en naar 133 individuele e-mailadressen van niet-leden die actief zijn in de hernieuwbare energie en verstuurd ook herinneringen. De enquête kwam ook aan bod in de ODE nieuwsbrief van november 2019.

We ontvingen in totaal 136 antwoorden, wat dus een responsgraad van 21% betekent. Van de ontvangen antwoorden waren er 109 compleet, 27 respondenten beantwoordden een aantal vragen niet.

ODE, de Organisatie Duurzame Energie is de sectororganisatie voor 100% duurzame energie in Vlaanderen. ODE brengt meer dan 230 bedrijven, kenniscentra, universiteiten, overheden en organisaties samen om kennis uit te wisselen en aan belangenbehartiging te doen.

Contact: Bram Claeys, Algemeen directeur, bram.claeys@ode.be

---

¹ <https://www.checkmarket.com/>